

СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ ТА ЇЇ ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Погорєлова М. Ю.¹, Милашко О. Г.²

1 – студентка, факультет фінансів та банківської справи,

2 – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики

Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Погорєлова М. Ю., Милашко О. Г. Система національних рахунків та її використання в Україні. Проаналізовано теоретико-методологічні засади СНР: сутність, завдання, головні віхи розвитку. Встановлено понятійні зв'язки між основними категоріями СНР. Розглянуто класифікації національних рахунків. Продемонстровано використання балансового методу при формуванні рахунку виробництва. Досліджено сутність та динаміку головних макроекономічних показників СНР України.

Ключові слова: національне рахівництво, система національних рахунків, СНР-2008, балансовий метод, макроекономічні показники, валовий внутрішній продукт.

Pohorielova M., Mylashko O. The System of National Accounts and its usage in Ukraine. The theoretical and methodological background of the SNA is analyzed, namely its essence, tasks, main developmental milestones. Conceptual links between the core categories of the SNA are established. Classifications of national accounts are studied. The usage of the balance method for the production account composition is demonstrated. The essence and dynamics of the key macroeconomic indices of the Ukrainian SNA are researched.

Keywords: national accounting, the System of National Accounts, the 2008 SNA, the balance method, macroeconomic indices, gross domestic product.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Погорєлова, М. Ю. Система національних рахунків та її використання в Україні [Текст] / М. Ю. Погорєлова, О. Г. Милашко // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : збірник наукових студентських праць. Випуск 8. Частина 1 – Одеса, ОНЕУ. – 2022. – С. 77 – 89.

Вдосконалення механізму комплектації та аналізу національних рахунків є одним зі шляхів наближення вітчизняної економіки до європейського зразка. Сучасним стандартом національного рахівництва, який визнається прогресивною економічною спільнотою, є система національних рахунків – комплекс взаємопов'язаних статистичних показників, що характеризують найважливіші процеси національної

економіки.

Актуальність дослідження полягає в необхідності всебічного аналізу теоретичних та практичних засад СНР як міжнародного стандарту, на якому ґрунтується характеристика та прогнозування макроекономічного стану країни, розробка макроекономічної та грошово-кредитної політики.

Формування стандарту СНР належить до кола компетенцій міжнародних організацій: ООН, МВФ, Світового банку. Методологічні пояснення щодо вітчизняної СНР надає Державна служба статистики. Дослідженню питань сутності, завдань, історії виникнення, побудови та аналізу національних рахунків присвячені праці сучасних українських та зарубіжних науковців: А. З. Підгорного, О. Г. Милашко, Р. П. Задорожної, І. В. Вареника, І. В. Новикова, Ю. М. Мануйловича, А. Silungwe, A. Baer, V. Guerreiro та інших.

Не применшуючи значення попередніх досліджень, варто зауважити, що у зв'язку з розробкою нового стандарту СНР, який планується опублікувати вже в 2025 році, доречно проаналізувати її використання в українській практиці на сучасному етапі. Відповідно, метою даної роботи є дослідження особливостей використання СНР в Україні з огляду на теоретичні засади СНР.

Згідно з підходом Статистичного відділу ООН, система національних рахунків – це комплекс усталених взаємопов'язаних статистичних показників, відтворений у вигляді певного набору рахунків і таблиць на підґрунті концепцій, визначень та методів реєстрації економічних операцій та активів [1]. За своєю послідовністю та сутністю національні рахунки відображають процеси виробництва, розподілу та використання доходу, нагромадження капіталу, рух активів і пасивів (зобов'язань) в економіці країни.

Існування СНР має на меті формування бази макроекономічних показників для інформаційно-аналітичного забезпечення управління економікою та здійснення міжнародних порівнянь [2, с. 7]. Її справне функціонування забезпечує вирішення таких завдань, як-то: розрахунок узагальнюючих показників економічної діяльності, побудова та вивчення їхньої динаміки, аналіз макроекономічних пропорцій. Наголосимо, що можливість отримувати достовірні аналітично орієнтовані відомості щодо економічної діяльності та проводити міжнародні порівняння, яку надає СНР, є вкрай важливою для України в межах проєвропейського курсу.

Виходячи з сутності та завдань СНР, можна припустити, що запит на її створення з'явився доволі давно. Дійсно, методологія СНР є результатом тривалого розвитку багатьох наук та сфер діяльності. Натхненником концепції виступив видатний англійський економіст Вільям Петті, який у 1664 році першим здійснив спроби розрахувати національний дохід для оцінки економічного потенціалу країни. Крім того, оформленню СНР сприяли «Економічна таблиця» Франсуа Кене та схеми відтворення Карла Маркса [3, с. 12].

У XX столітті у зв'язку з необхідністю гармонізації та стандартизації основних потоків економічної інформації на тлі інтернаціоналізації проблем національної статистики виокремився перший стандарт СНР, або «Система національних рахунків і супровідних таблиць». Його було опубліковано в 1953 році під егідою Статистичної комісії ООН. Відтоді дана доктрина неодноразово переглядалась, в результаті чого виникли ще три версії СНР: 1968 та 1993 років («Блакитна книга» та «Зелена книга» відповідно) та стандарт 2008 року (чинний станом на 2022 рік).

Наразі Міжсекретаріатська робоча група з національних рахунків (ISWGNA) за підтримки Консультативної експертної групи з національних рахунків (AEG) розробляє новий стандарт, який заплановано оголосити в 2025 році. До того ж, на сьогодні частина країн долучила до СНР так звану Європейську систему рахунків (стандарт ESA-2010) – сумісну бухгалтерську систему для впорядкованого та детального опису економіки, її складових та зв'язку з іншими економіками [4, с. 1].

Статистичні дані свідчать, що станом на 2020 рік 130 економік, на які припадає 64% світового ВВП, використовують саме стандарти СНР-2008 та ESA-2010, тоді як меншість країн-«аутсайдерів» продовжує використовувати застарілі стандарти (зокрема, Болівія, Ірак та М'янма використовують СНР-1968, подекуди використовується СНР версії 1993 року) [5, с. 12].

Слід зазначити, що концептуальний базис СНР є суть втілення ринкових відносин у проекції споконвічно капіталістичних розвинених країн Заходу. У соціалістичних країнах XX століття (власне в СРСР) сформувалась альтернативна статистична методологія в рамках планової економіки, а саме Баланс народного господарства. Головною розбіжністю між СНР та БНГ є те, що в БНГ відображався процес відтворення суто матеріальних благ та не враховувались результати функціонування сфери нематеріальних послуг, а також активність тіньової економіки та юридично заборонені види діяльності [2, с. 8]. Через ці характерні риси БНГ, попри спроби зблизити його та СНР у стандарті СНР-1968, історія БНГ обірвалася у 1991 році.

Повертаючись до сьогодення, необхідно наголосити на деяких категоріях та угрупованнях, які становлять методологічне підґрунтя СНР.

Понятійний апарат СНР представлений, головним чином, такими категоріями, як-то: інституційна одиниця (може бути як резидентом, так і нерезидентом); операції та потоки; активи та зобов'язання; продукти. Якщо зобразити зв'язки між ними графічно, то отримується схема (рис. 1), яка спрощено демонструє процес здійснення економічної діяльності: інституційні одиниці, враховуючи запаси активів і зобов'язання та керуючись визначеними цілями, здійснюють певні економічні операції та створюють економічні потоки, внаслідок чого виникають продукти, а після здійснення операцій над ними (з формуванням потоків) – змінюється обсяг, структура чи вартість активів та зобов'язань інституційної одиниці.

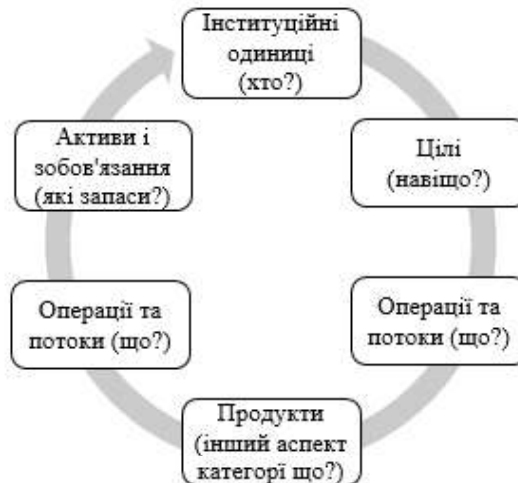

Рис. 1. Схема економічної діяльності на базі основних категорій СНР

Не менш важливе значення для побудови національних рахунків має їх класифікація на поточні рахунки, рахунки нагромадження та баланс активів і пасивів [6, с. 24]. Загалом, особливістю поточних рахунків є те, що вони реєструють операції, що завершуються в поточному звітному періоді. До поточних належать рахунки виробництва для галузей, секторів та економіки в цілому (консолідований рахунок) і рахунки доходів. Рахунки нагромадження (включно рахунок операцій з капіталом, фінансовий рахунок, рахунок інших змін обсягу активів і рахунок переоцінки) відображають зміни в активах та зобов'язаннях, а також зміну чистої вартості капіталу. Початковий та заключний баланси активів та пасивів доповнюють загальну послідовність рахунків.

Тоді як використання методу класифікацій та групування уможлиблює надання всеохоплюючої характеристики процесів всередині національної економіки, головним «конструкторським» методом СНР є баланс. Використання балансового методу під час побудови національних рахунків можна наочно продемонструвати на прикладі рахунку виробництва, який є першим рахунком СНР та її основною ланкою (адже відтворювальний цикл розпочинається саме у сфері виробництва).

На стороні ресурсу (з правого боку рахунку) містяться записи щодо випуску – вартості виготовлених заводом продуктів за вирахуванням вартості товарів та послуг, спожитих ним. На цій же стороні відображаються такі величини, як податки на продукти та субсидії на продукти, які підлягають сплаті в розрахунок на одиницю будь-якого товару чи послуги [6, с. 161].

На лівій стороні рахунку виробництва реєструється використання:

проміжне споживання та споживання основного капіталу. Проміжне споживання охоплює товари та послуги, які повністю використовуються в процесі виробництва у звітному періоді, а саме інструменти та інвентар для роботи, захисний одяг, уніформа тощо. Споживанням основного капіталу називається зменшення протягом звітного періоду поточної вартості запасу основних фондів через їхній знос (не тотожне амортизації в бухгалтерському обліку) [6, с. 123].

Балансуючою статтею рахунку виробництва є додана вартість, яка вказує на внесок праці та капіталу у виробництво. Вона може бути виміряна на валовій або чистій основі. Зауважимо, що розрахунок доданої вартості на валовій основі на практиці здійснювати легше й доцільніше, ніж на чистій [6, с. 95]. Валова додана вартість (ВДВ) обчислюється як різниця між значеннями випуску та проміжного споживання та представляє аналітичний інтерес з огляду на те, що сума доданої вартості для всіх резидентських інституційних одиниць з урахуванням податків за виключенням субсидій на продукти становить величину валового внутрішнього продукту (ВВП).

Зведений рахунок виробництва України станом на 2021 рік із зазначенням порядку розрахунку його показників наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Рахунок виробництва економіки України в 2021 році, млн. грн. [7]

Використання		Ресурси	
4. Проміжне споживання	6733836	1. Випуск (в основних цінах)	11425455
5. Валовий внутрішній продукт (п. 3 – п. 4)	5459574	2. Податки за виключенням субсидій на продукти	767955
6. Усього (п. 4 + п. 5)	12193410	3. Усього (п. 1 + п. 2)	12193410
7. Споживання основного капіталу	-690284		
8. Чистий внутрішній продукт (п. 5 - п. 7)	4769290		

Таким чином, зважаючи на досліджені теоретичні особливості СНР, проаналізуємо її використання в Україні.

З проголошенням незалежності в нашій країні розпочався процес переходу до ринкової економіки, через що використання БНГ після 1991 року повністю себе вичерпувало. Як наслідок адаптації до міжнародних стандартів, у 1993-1994 роках у вітчизняну практику було впроваджено СНР [8, с. 14].

Станом на 2022 рік в Україні діє останній розроблений стандарт СНР-2008. З урахуванням положень Держстату з національних рахунків впроваджено ESA-2010. Не розповсюджується Статистичне обстеження лише на тимчасово окуповані території: з I кварталу 2014 року за географічні межі охоплення СНР вийшли АР Крим, м. Севастополь, з IV кварталу 2014 року – частини тимчасово окупованих територій у Донецькій

області та в Луганській області [7].

Зауважимо, що організація звітності з національного рахівництва в Україні має одну характерну особливість: органи управління та громадськості отримують доступ до щомісячних оцінок ВВП вже на 15 день після завершення звітного періоду, – що є позитивним явищем, адже означені суб'єкти мають змогу якомога оперативніше відслідковувати економічну динаміку.

Обов'язковим атрибутом аналізу СНР є дослідження характерних узагальнюючих показників. Згідно з методологічними поясненнями Державної служби статистики, такими для України є: валовий внутрішній продукт, валовий регіональний продукт, валова додана вартість, випуск, проміжне споживання (відносяться до рахунку виробництва); оплата праці найманих працівників, податки на виробництво та імпорт, субсидії на виробництво та імпорт, валовий прибуток, змішаний дохід (рахунок утворення доходів); кінцеві споживчі витрати (рахунок використання наявного доходу); валове нагромадження основного капіталу (рахунок операцій з капіталом) [7].

Перший та, ймовірно, найвагоміший показник – це валовий внутрішній продукт. У СНР він реєструється як загальний обсяг продукції, який виробили одиниці-резиденти у звітному періоді (найчастіше за рік). Переважно ВВП аналізують в якості показника загальної економічної активності країни та індикатора добробуту населення, тож він є своєрідним інтегральним показником розвитку національної економіки [9, с. 62].

Розрізняють номінальний ВВП (розраховується в цінах звітного року) та реальний ВВП (розраховується в цінах базового року, для України – 2016 року) [7]. Якщо проаналізувати динаміку значень номінального і реального ВВП України в 2016-2021 рр. (рис. 2), виявляється, що темпи приросту номінального ВВП (128,8%) у цей період набагато випереджували темпи приросту реального ВВП (8,8%). Причому після 2019 року при зростанні номінального ВВП спостерігалось зменшення реального ВВП, що може вказувати на загострення інфляційних процесів під впливом світової економічної кризи, викликаной пандемією COVID-19. Загалом, впродовж аналізованого періоду тенденції зміни ВВП є здебільшого позитивними, виходячи з чого можна заключити, що в 2016-2021 рр. економіка України демонструвала поступове зростання.

Для здійснення міжнародних порівнянь також використовують ВВП, а саме такий його різновид, як ВВП на душу населення на основі паритету купівельної спроможності. ВВП за ПКС на душу населення обчислюється в перерахунку на умовну грошову одиницю – міжнародний долар 2017 року [10].

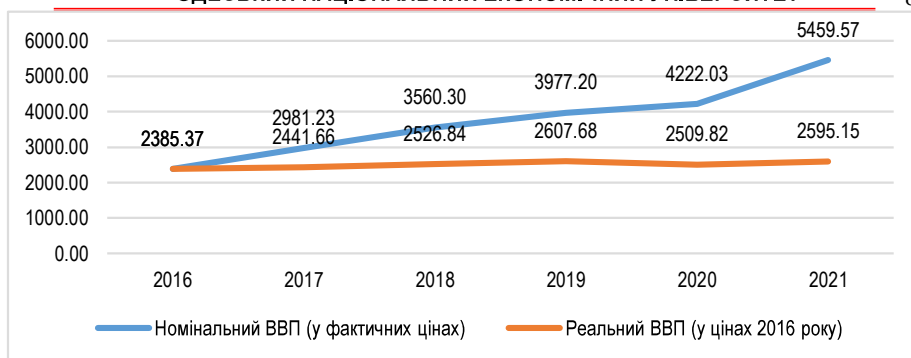

Рис. 2. Динаміка номінального та реального ВВП України за період 2016-2021 рр., млрд. грн.

Складено автором на основі [7]

Якщо порівнювати динаміку значень ВВП за ПКС на душу населення в Україні та в інших країнах Європи, що розвиваються (Польща, Румунія, Туреччина), в 2016-2021 рр. (рис. 3), можна констатувати наступне:

1) протягом аналізованого періоду в Україні спостерігалось зростання даного показника (за винятком 2020 року через вплив пандемії), що свідчить про поступове покращення добробуту населення;

2) в 2016-2021 рр. лідером за значенням агрегату була Польща, а Україна займала останнє місце;

3) темпи приросту ВВП за ПКС на душу населення в Україні за весь період (11,47%) значно поступаються темпам приросту аналогічного показника в інших країнах (в Туреччині – 16,84%, в Польщі – 18,69%, в Румунії – 22,79%).

Рис. 3. Динаміка ВВП за ПКС на душу населення в Україні та в інших країнах Європи, що розвиваються, за період 2016-2021 рр., міжнародний долар 2017 року

Складено автором на основі [11]

Отже, впродовж 2016-2021 рр. Україна суттєво поступалась іншим європейським країнам, що розвиваються, за аспектами економічного розвитку та добробуту населення.

Тоді як ВВП характеризує економічний розвиток країни загалом, завдяки показнику валового регіонального продукту стає можливим дослідити результати виробничої діяльності резидентів на рівні окремих регіонів України.

Згідно з останніми даними Державної служби статистики, станом на 2020 рік 24% ВВП України припадає на м. Київ, 9,4% - Дніпропетровську область, 6,1% - Харківську, 5,7% - Київську, 5,6% - Львівську (рис. 4), що вказує на порівняно високий економічний розвиток даних регіонів. Найменшу частку має валовий регіональний продукт Чернівецької області, що свідчить про необхідність заходів зі стимулювання економічного розвитку даного регіону.

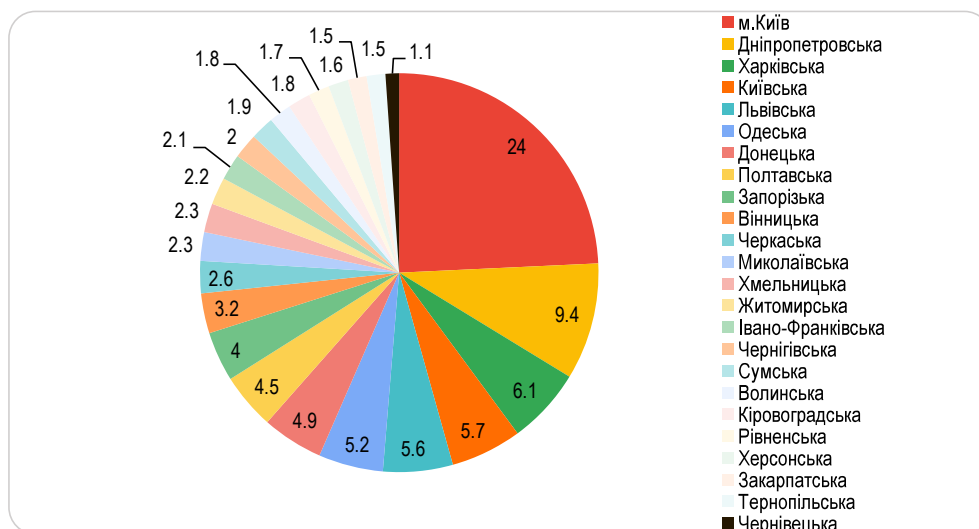

Рис. 4. Частки ВРП областей України в загальному підсумку у 2020 році, %

Складено автором на основі [7]

Як було з'ясовано, поняття ВВП тісно пов'язане з поняттям валової доданої вартості. Станом на 2020 рік (за останньою доступною інформацією) в Україні найбільша частка в структурі ВДВ (рис. 5) за видами економічної діяльності припадала на оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів (16,2%); переробну промисловість (11,8%); сільське господарство (10,8%).

Рис.5. Структура валової доданої вартості за видами економічної діяльності у 2020 р., %

Складено автором на основі [7]

Відносно рахунку утворення доходів, в ньому, передусім, виділяють показник оплати праці найманих працівників – загальну суму винагороди в грошовій чи натуральній формі, що підлягає виплаті підприємством працівнику за виконану ним роботу протягом звітного періоду [6, с. 131]. До елементів оплати праці належать заробітна плата, фактичні внески наймачів на соціальне страхування, умовно обчислені внески наймачів на соціальне страхування.

Іншими показниками, які заслуговують на особливу увагу, є податки та субсидії на виробництво та імпорт. Податки та субсидії на виробництво нараховуються в розрахунку на одиницю продукції (випуску), або вони можуть бути пов'язані з використанням робочої сили, машин, устаткування у виробництві. Податки (крім ПДВ та мита) та субсидії на імпорт виникають при ввезенні товарів на економічну територію країни та при наданні послуг нерезидентами [6, с. 147].

У результаті участі в процесі виробництва корпорації отримують первинний дохід у вигляді валового прибутку (первинний дохід до вирахування з нього процентів або інших доходів від власності), а некорпоративні підприємства – у вигляді змішаного доходу (дохід включно з оплатою праці, споживанням основного капіталу та доходу з капіталу) [7].

Не менш важливим макроекономічним показником СНР України є показник кінцевих споживчих витрат, який реєструється в рахунку використання наявного доходу. Інституційні одиниці-резиденти здійснюють кінцеві споживчі витрати для придбання товарів і послуг для задоволення індивідуальних та колективних потреб.

Зрештою, останнім ключовим показником національних рахунків України визнається валове нагромадження капіталу. Валове нагромадження капіталу є однією з категорій зміни вартості нефінансових

активів рахунку операцій з капіталом. Воно включає придбання вироблених активів (за вирахуванням вибуття) з метою накопичення основного капіталу, матеріальних оборотних активів або цінностей. Зрідка дана величина приймає від'ємне значення, що свідчить про продаж інституційними одиницями більшості своїх активів іншим інституційним одиницям або секторам [6, с. 197; 6, с. 198].

Якщо проаналізувати значення основних макроекономічних показників СНР України за результатами 2020 та 2021 років (табл. 2), можна зробити висновок, що вони мають тенденцію до збільшення. В означений період найбільш стрімко зросли значення валового прибутку й змішаного доходу – на 43%, тоді як величина оплати праці найманих працівників збільшилась всього на 16,48%. Загалом, внаслідок участі у виробничих процесах або володіння активами, які можуть використовуватися для цілей виробництва, в 2021 році порівняно з 2020 роком збільшились первинні доходи інституційних одиниць, переважно корпоративних і некорпоративних підприємств. Також варто відмітити перевищення темпів приросту значень субсидії на виробництво та імпорт (34,55%) над темпами приросту значень податків на виробництво та імпорт (28,44%).

Таблиця 2
Динаміка основних макроекономічних показників України
в 2020-2021 рр.

Основні макроекономічні показники СНР України	Величини показників у фактичних цінах, млн. грн.		Темпи росту, %	Темпи приросту, %
	2020 рік	2021 рік		
Рахунку виробництва				
Валовий внутрішній продукт	4222026	5459574	129,31	29,31
Випуск (в основних цінах)	8696582	11425455	131,38	31,38
Проміжне споживання	5069857	6733836	132,82	32,82
Рахунку утворення доходів				
Оплата праці найманих працівників	1843057	2146775	116,48	16,48
Податки на виробництво та імпорт	637154	818335	128,44	28,44
Субсидії на виробництво та імпорт	-43315	-58282	134,55	34,55
Валовий прибуток, змішаний дохід	1785130	2552746	143,00	43,00
Рахунку використання наявного доходу				
Кінцеві споживчі витрати	3908788	4766568	121,94	21,94
Рахунку операцій з капіталом				
Валове нагромадження основного капіталу	564315	678924	120,31	20,31

Складено автором на основі [7]

Таким чином, здійснене дослідження теоретичних засад системи національних рахунків та її використання в Україні дозволяє зробити декілька висновків.

По-перше, можна підсумувати, що за своєю сутністю СНР є системою, яка забезпечує впорядковане, компактне та уніфіковане подання статистичної інформації, завдяки чому відбувається аналітично обґрунтоване управління економікою на всіх рівнях, а також проводяться міжнародні порівняння. Методологія СНР синтезувала головні засади та принципи платіжного балансу, статистики державних фінансів, статистики національного багатства, міжгалузевого балансу шляхом гармонізації основних доктрин, визначень та класифікацій, які в кінцевому підсумку складають її теоретичні підвалини.

По-друге, досліджені особливості СНР у теоретико-методологічній площині дозволили проаналізувати її використання в Україні. СНР в нашій країні запровадили в 1993-1994 роках як більш актуальну альтернативу балансу народного господарства. Тож від початку значення СНР для України полягало в імplementації методології національного рахівництва, відповідно до вимог ринкової економіки.

На сучасному етапі розвитку вітчизняної СНР можемо відмітити деякі досягнення, а саме застосування чинного стандарту СНР-2008 та, ба більше, стандарту ESA-2010, впровадження якого зближує вітчизняне національне рахівництво з європейським. З іншого боку, для повноцінного функціонування та розвитку СНР у вітчизняних реаліях існує перепона у вигляді турбулентного політичного середовища, через яке географічні межі охоплення даного статистичного обстеження наразі не збігаються з визнаними світом географічними кордонами України.

По-третє, було досліджено, що невід'ємним аспектом аналізу СНР України є аналіз її основних макроекономічних показників, які визначає Державна служба статистики. Загалом, ці показники відбивають стан національної економіки, та, виходячи з їхньої структури й динаміки, можна виокремити ті чи інші економічні процеси, які відбуваються в країні.

Зокрема, за результатами дослідження динаміки основних макроекономічних показників СНР України за 2020-2021 рр. вдалось визначити, що в означений період вони збільшувались, тобто відбувався поступовий розвиток економіки: найбільше зросли обсяги валового прибутку й змішаного доходу (на 43,00%), найменше – величина оплати праці найманих працівників (на 16,48%). Також було помічено, що темпи приросту значень субсидії на виробництво та імпорт (34,55%) перевищили темпи приросту значень податків на виробництво та імпорт (28,44%), що можна вважати позитивним явищем. З іншого боку, результати аналізу динаміки ВВП за ПКС на душу населення в Україні та в інших країнах Європи, що розвиваються, у 2016-2021 рр. дозволяють констатувати, що Україна поступалась цим країнам за параметрами величини показника та темпів його приросту, що свідчить про незадовільний розвиток вітчизняної

економіки.

Зважаючи на здійснене дослідження структури ВВП України за ВРП областей та структури валової доданої вартості, слід відмітити, що було би доцільно вжити заходів зі стимулювання економічного розвитку Чернівецької області та збільшити участь наукоємних галузей у створенні ВДВ.

Таким чином, з огляду на теоретичні засади СНР, можна зробити висновок, що в Україні її використання досягає свої мети. За майже 30 років від впровадження стандарту вдалось сформувати систему, яка надає повну інформацію щодо явищ, які відбуваються в національній економіці, та на основі якої можна розробляти рішення сфер економічної та грошово-кредитної політики.

ЛІТЕРАТУРА

1. National Accounts. United Nations Statistics Division. URL: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/sna.asp> (дата звернення: 16.09.2022).
2. Методологія національного рахівництва: Навчальний посібник / А. З. Підгорний, О. Г. Милашко. – Видання друге, перероб. та доп. – К: ФОП Гуляєва В.М., 2019. – 140 с.
3. Задорожна Р. П. Історичні траєкторії відображення фінансового сектору в системі національних рахунків / Р. П. Задорожна // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2017. – № 4. – С. 11 – 21. URL: <https://oaji.net/articles/2017/3733-1523735005.pdf> (дата звернення: 16.09.2022).
4. The European System of Regional and National Accounts. ESA 2010. – Eurostat. 2010. – Regulation (EU) No 549/2013. 21 May 2013. – 652 p. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3859598/5925693/KS-02-13-269-EN.PDF/44cd9d01-bc64-40e5-bd40-d17df0c69334> (дата звернення: 16.09.2022).
5. Anthony Silungwe, Andrew Baer, Vanda Guerreiro: 2020, “Global Stocktaking of National Accounts Statistics: Availability for Policy and Surveillance” Working Paper No. WP/22/29. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2022/02/11/2020-Global-Stocktaking-of-National-Accounts-Statistics-Availability-for-Policy-and-513070> (дата звернення: 17.09.2022).
6. System of National Accounts 2008. – European Commission, International Monetary Fund, Organisation for Economic Co-operation and Development, United Nations, World Bank. 2009. – 662 p. URL: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/docs/sna2008.pdf> (дата звернення: 17.09.2022).
7. Офіційний сайт Державної Служби Статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 17.09.2022).
8. Вареник І. В., Новикова І. В., Мануйлович Ю. М. Інструментальне забезпечення макроекономічного рахівництва. / І. В. Вареник, І. В. Новикова, Ю. М. Мануйлович // Національна економіка. Інтелект. – 2021. – № 5. – С. 13 – 16. URL: http://www.intellect21.nuft.org.ua/journal/2021/2021_5/4.pdf (дата звернення: 17.09.2022).

9. Коваленко В. В. Валовий внутрішній продукт та його місце в економічному зростанні держави / В. В. Коваленко // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. праць; Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2020. – № 3 – 4 (74 – 75). – С. 58 – 72. URL: http://journals.urau.ua/vsed_oneu/article/view/236195 (дата звернення: 17.09.2022).

10. The World Bank. URL: <https://databank.worldbank.org/metadataglossary/world-development-indicators/series/NY.GDP.PCAP.PP.KD> (дата звернення: 17.09.2022).

11. International Monetary Fund. URL: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/October> (дата звернення: 17.09.2022).